

HUOMAUTUKSIA

- 1 NKP(b):n XVI edustajakokous pidettiin Moskovassa kesäkuun 26 — heinäkuun 13 pnä 1930. Edustajakokous käsitteli puolueen Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen toimintaselostuksen; Keskustarkastusvaliokunnan, Keskuskontrollikomitean ja Kominternin Toimeenpanevassa Komiteassa olleen NKP(b):n valtuuskunnan toimintaselostukset; selostukset: teollisuuden viisivuotissuunnitelman täyttämisestä; kolhoosiliikkeestä ja maatalouden kohottamisesta; ammattiliittojen tehtävistä uudestirakentamiskaudella. Edustajakokous hyväksyi yksimielisesti puolueen Keskuskomitean poliittisen linjan ja toiminnan, velvoitti Keskuskomitean edelleenkin turvaamaan sosialistisen rakennustyön bolshevistisen vauhdin, saamaan aikaan viisivuotissuunnitelman täyttämisen neljässä vuodessa, käymään horjumattomasti sosialistista suurhyökkäystä koko rintamalla ja toteuttamaan kulakiston luokkana likvidoimista täyskolektivisoimisen pohjalla. Edustajakokous tähdensi maatalouden kehityksessä tapahtuneen murroksen maailmanhistoriallista merkitystä, minkä tuloksena kolhoositalonpoikaistosta oli tullut Neuvostovaltan todellinen ja luja tuki. Edustajakokous antoi puolueen Keskuskomitean tehtäväksi harjoittaa edelleenkin horjumatonta rauhanpolitiikkaa ja lujittaa Neuvostoliiton puolustuskuntoisuutta. Edustajakokous antoi ohjeet: raskaan teollisuuden kaikinpuolisesta kehittämisestä ja uuden, voimakkaan kivihii- ja metallurgiatukikohdan luomisesta maamme itäosassa; kaikkien joukkojärjestöjen työn uudestijärjestämi-

sestä ja ammattiliittojen osuuden kohottamisesta sosialistisessa rakennustyössä; kaikkien työläisten ja työtätekevien joukkojen mukaansäämisestä sosialistiseen kilpailuun. Edustajakokous paljasti täydellisesti oikeisto-oppportunismin kulakiston asioimistoksi puolueen sisällä ja julisti oikeisto-opposition katsantokannat yhteensopimattomiksi puolueeseen kuulumisen kanssa. Edustajakokous velvoitti puoluejärjestöjä voimistamaan taistelua poikkeamia vastaan kansallisuuskysymyksen alalla — suurvaltalaista chauvinismia ja paikallista natsionalismia ja niihin sovittavaisesti suhtautumista vastaan sekä toteuttamaan horjumattomasti leniniläistä kansallisuuspolitiikkaa, joka turvaa Neuvostoliiton kansojen muodoltaan kansallisten ja sisällöltään sosialististen kulttuurien voimakkaan kehityksen. XVI edustajakokous sai paikkansa puolueen historiassa koko rintamalla tapahtuvan sosialismin suurhyökkäyksen, kulakiston luokkana likvidoimisen ja yleisen kollektivisoinnin toteuttamisen edustajakokouksena. J. V. Stalin teki edustajakokouksessa kesäkuun 27 p:nä NKP(b):n Keskuskomitean poliittisen toimintaselostuksen (kts. Teokset, 12. osa, s. 253—400) ja heinäkuun 2 p:nä esitti loppulausunnon. (NKP(b):n XVI edustajakokouksesta kts. „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, 5. suomenk. painos, s. 347—349. Edustajakokouksen päätöksiä kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 394—436.) — 1.

- 2 J. V. Stalin. „Idän kansojen Yliopiston poliittisista tehtävistä“ (kts. Teokset, 7. osa, s. 140—160). — 4.
- 3 V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 27. osa, s. 291—319. — 6.
- 4 NKP(b):n Keskuskomitean täysistunto, joka pidettiin marraskuun 10—17 p:nä 1929, käsitteli kysymykset: kansantalouden kontrollinumeroista vuodelle 1929/30; kolhoosirakennustyön yhteenvedoista ja tehtävistä y.m. Käsiteltyään kysymyksen oikeistouklonistien ryhmästä täysistunto katsoi oikeisto-oppportunismin katsantokantojen propagoinnin ja oikeisto-opportunismiin sovittavaisesti suhtautumisen yhteensopimattomaksi NKP(b):n riveihin kuulumisen kanssa, päätti erottaa Buharinin, joka oli oikeistolaisten antautujain innoittaja ja johtaja,

NKP(b):n Keskuskomitean Politbyroon kokoonpanosta sekä varoitti Rykovia, Tomskia ja muita oikeisto-oppositioon kuuluvia. (NKP(b):n Keskuskomitean täysistunnon päätöslauselmia kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 359—388.). — **10.**

- 5 Uralin alueen X puoluekonferenssi pidettiin Sverdlovskissa kesäkuun 3—13 pnä 1930. Konferenssi hyväksyi täydellisesti puolueen Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen linjan. Paljastaen Rykovin oikeisto-opportunistiset manööverit ja korostaen oikeistopoikkeaman vastavallankumouksellista petturimaista osuutta kommunistisessa liikkeessä konferenssi kehoitti päätöksissään Uralin puoluejärjestöä käymään leppymätöntä taistelua kaikkia oikeistoantautujain yrityksiä vastaan esiintyä puolueen linjaa ja sen Leniniläistä Keskuskomiteaa vastaan. — **10.**
- 6 Tarkoitetaan Takakaukaasian (Azerbaidzhanin, Armenian ja Gruusian) kommunististen järjestöjen VI edustajakokousta, joka pidettiin Tiflisissä kesäkuun 5—12 pnä 1930. Edustajakokous hyväksyi täydellisesti NKP(b):n Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen linjan ja käytännöllisen toiminnan. — **12.**
- 7 J. V. Stalin. „Agraaripolitiikan kysymyksistä Neuvostoliitossa“. Puhe marxilaisten maatalousasiantuntijain konferenssissa joulukuun 27 pnä 1929 (kts. Teokset, 12. osa, s. 154—186). — **19.**
- 8 J. V. Stalin. Keskuskomitean poliittinen toimintaselostus NKP(b):n XVI edustajakokoukselle (kts. Teokset, 12. osa, s. 256). — **20.**
- 9 V. I. Lenin. „Imperialismi kapitalismin korkeimpana asteena“ (kts. Teokset, 4. painos, 22. osa, s. 173—290. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, s. 795—890). — **20.**
- 10 J. V. Stalin. Keskuskomitean poliittinen toimintaselostus NKP(b):n XVI edustajakokoukselle (kts. Teokset, 12. osa, s. 322). — **21.**

- ¹¹ Kts. J. V. Stalin. Teokset, 8. osa, s. 308. — **22.**
- ¹² Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 21. osa, s. 85. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, s. 777. — **29.**
- ¹³ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 21. osa, s. 87. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, s. 779. — **29.**
- ¹⁴ Sosialistisen teollisuuden työntekijäin ensimmäinen Yleisliittolainen konferenssi pidettiin Moskovassa tammikuun 30 — helmikuun 4 pnä 1931. Konferenssissa oli läsnä 728 edustajaa. Konferenssin edustajain joukossa oli teollisuusyhtymäin edustajia, tehtaiden johtajia ja rakennustyömaiden päälliköitä, insinöörejä, mestareita ja parhaita iskurityöläisiä, puolue- ja ammattiliittojärjestöjen johtajia. Konferenssi kuuli Korkeimman kansantalouselvoston puheenjohtajan G. K. Ordzhonikidzen selostuksen — „Kontrollinumerot vuodelle 1931 ja talousjärjestöjen tehtävät“. Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtaja V. M. Molotov piti konferenssissa helmikuun 3 pnä puheen „Taloussuunnitelman perusedellytykset ja täyttäminen“. Konferenssin loppuistunnossa helmikuun 4 pnä piti J. V. Stalin puheen „Talousmiesten tehtävistä“. J. V. Stalinin ohjeiden mukaisesti konferenssi viitoitti käytännölliset toimenpiteet ensimmäisen viisivuotiskauden kolmannen, ratkaisevan vuoden kansantaloussuunnitelman täyttämiseksi. Konferenssi korosti, että talousmiesten perustehtäviä ovat: tekniikan omaksuminen, tuotannon johdon laadun parantaminen, yksilöpäällikkyyden johdonmukainen toteuttaminen, taloudellisen itsekannattavuuden juurruttaminen ja taistelu työn tuottavuuden kohottamisen, tuotantokustannusten alentamisen ja tuotteiden laadun parantamisen puolesta. Konferenssi lähetti tervehdyksen NKP(b):n Keskuskomitealle. — **32.**
- ¹⁵ Tarkoitetaan porvarillisten specialistien vastavallankumouksellisen järjestön tuholaistoimintaa Donetsin kaivosalueen Shahtyn y.m. piireissä. Tämä järjestö paljastettiin vuoden 1928 alussa. Shahtyn juttu käsiteltiin Neuvostoliiton Korkeimman oikeuden erikoistuomioistuimessa Moskovassa toukokuun 18 — heinäkuun 5 pnä 1928. (Shahtyn jutusta kts. J. V. Stalin.

- Teokset, 11. osa, s. 40—41, 60—71. Kts. myös „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, 5. suomenk. painos, s. 327.)— 40.
- 16 Vastavallankumouksellisen tuholais- ja vakoilujärjestön „Teollisuuspuolueen“ oikeusjuttua käsiteltiin Moskovassa marraskuun 25— joulukuun 7 p:nä 1930. Juttua käsitteli Neuvostoliiton Korkeimman oikeuden erikoistuomioistuin. Kuten oikeuskäsittelyssä selvisi, „Teollisuuspuolue“, joka oli yhdistänyt vanhan porvarillisen teknillisen intelligenssin huippukerrostien vastavallankumoukselliset ainekset, oli kansainvälisen pääoman vakoilu- ja sotilasasioimisto Neuvostoliitossa. Se oli yhteydessä valkoemigrantteihin — tsaristisen Venäjän entisiin suurkapitalisteihin — ja se toimi Ranskan yleisesikunnan suoraisten ohjeiden mukaan valmistellen imperialistien sotilaallista interventiota ja Neuvostovallan aseellista kukistamista. Tuholaiset saivat ulkomaiden imperialisteilta ohjeita ja varoja vakoilu- ja diversiotyötä varten Neuvostoliiton kansantalouden eri aloilla. — 40.
- 17 N. A. Nekrasovin runoelmasta „Kenen on hyvä elää Venäjällä“ (kts. N. A. Nekrasov, Valitut teokset. 1947, s. 323). — 42.
- 18 Toukokuun 14 p:nä 1931 Magnitogorskin metallurgisen tehtaan rakentajat tiedoittivat J. V. Stalinille lähettämässään sähkösanomassa Magnitnaja-vuoren malmikaivoksen käyntiinpanosta. — 51.
- 19 Talousmiesten neuvottelukokous pidettiin NKP(b):n Keskuskomiteassa kesäkuun 22—23 p:nä 1931. Neuvottelukokouksessa olivat läsnä Neuvostoliiton Korkeimman kansantalousneuvoston yhdistämien talousjärjestöjen ja Neuvostoliiton Huoltoasiain kansankomissariaatin edustajat. J. V. Stalin oli neuvottelukokouksessa läsnä kesäkuun 22 ja 23 p:nä ja piti puheen „Uusi tilanne — taloudellisen rakennustyön uudet tehtävät“ kesäkuun 23 p:n istunnossa 1931. Neuvottelukokouksen työhön osallistuivat V. M. Molotov, K. J. Voroshilov, A. A. Andrejev, L. M. Kaganovitsh, A. I. Mikojan, N. M. Shvernik, M. I. Kalinin, G. K. Ordzhonikidze ja V. V. Kuibyshev. — 55.

- ²⁰ J. V. Stalin kirjoitti tervehdyksen lokakuun 1 p:nä 1931 teollisuusjättiläisen — moskovalaisen AMO-autotehtaan käyntiinpanon johdosta. Tehtaan käyntiinpanopäivänä työläisten pyynnöstä annettiin sille tehtaan työläisten, insinöörien, teknikkojen ja toimitsijain konferenssissa toveri Stalinin nimi ja sitä alettiin nimittää: Stalinille nimetty autotehdas. — **87.**
- ²¹ „Tehnika“ („Tekniikka“) — sanomalehti, jota julkaistiin kerran kolmessa päivässä vuoden 1931 lokakuusta vuoteen 1937 asti. Vuoden 1932 tammikuuhun asti lehti oli Neuvostoliiton Korkeimman kansantalousneuvoston äänenkannattaja, myöhemmin Neuvostoliiton Raskaanteollisuuden kansankomissariaatin äänenkannattaja. J. V. Stalinin tervehdys julkaistiin „Tehnika“ lehden 1. numerossa lokakuun 10 p:nä 1931. — **89.**
- ²² „Proletarskaja Revoljutsija“ („Proletaarinen Vallankumous“) — historiallinen aikakauslehti. Vuodesta 1921 vuoteen 1928 asti aikakauslehteä julkaisi Istpart (Lokakuun vallankumouksen ja VKP(b):n historian komissio, — myöhemmin Lokakuun vallankumousta ja NKP(b):n historiaa tutkiva NKP(b):n Keskuskomitean osasto) ja vuoden 1928 lokakuusta vuoteen 1931 — NKP(b):n Keskuskomitean Lenin Instituutti. Vuoden kestäneen väliajan jälkeen, vuodesta 1933 vuoteen 1941 aikakauslehteä julkaisi NKP(b):n Keskuskomitean Marx—Engels—Lenin Instituutti. — **90.**
- ²³ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 22. osa, s. 305, 304. — **94.**
- ²⁴ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 5. osa, s. 345. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, s. 165—166. — **101.**
- ²⁵ V. I. Lenin. „Sosialidemokratian suhde talonpoikaisliikkeeseen“ (kts. Teokset, 4. painos, 9. osa, s. 213. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, s. 593). — **108.**
- ²⁶ K. Marx. „Filosofian kurjuus. Vastaus hra Proudhonin „Kurjuuden filosofiaan“, 1941, venäjänk. painos. — **113.**
- ²⁷ Versaillien järjestelmä — kapitalistimaiden välisten poliittisten ja taloudellisten suhteiden järjestelmä, jonka loivat Eng-

- lantti, Amerikan Yhdysvallat ja Ranska Saksan ja sen liittolaisten murskaamisen jälkeen vuosien 1914—1918 imperialistisessa maailmansodassa. Tämän järjestelmän perustana oli Versaillesin rauhansopimus ja monet siihen liittyvät muut sopimukset, joilla muun muassa säädettiin Euroopan valtioiden uudet rajat. — **125.**
- ²⁸ K. Marx ja F. Engels. „Saksalainen ideologia. I osa. Feuerbachin, B. Bauerin ja Stirnerin edustaman uusimman saksalaisen filosofian arvostelua“ (kts. Teokset, IV osa, 1938, s. 1—442, venäjänk. painos). — **127.**
- ²⁹ K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, 1948, s. 5—34, venäjänk. painos. — **127.**
- ³⁰ Tarkoitetaan J. V. Stalinin kohtauksia V. I. Leninin kanssa Tukholmassa VSDTP:n IV edustajakokouksessa (1906), Lontoossa VSDTP:n V edustajakokouksen aikana (1907) ja J. V. Stalinin ulkomaanmatkojen aikana — Krakovassa ja Wienissä (1912 ja 1913). — **129.**
- ³¹ Kts. J. V. Stalin. Teokset, 6. osa, s. 391—437. — **141.**
- ³² J. V. Stalinille lähettämässään kirjeessä maaliskuun 25 pltä 1932 „Associated Press“ tietotoimiston edustaja Richardson pyysi vastaamaan, ovatko ne huhut luotettavia, joita ulkomalaisessa lehdistössä levitetään siitä, että berliiniläinen lääkäri Zondek on kutsuttu Moskovaan hoitamaan J. V. Stalinia. — **146.**
- ³³ Valitustoimisto muodostettiin huhtikuussa 1919 Valtionkontrollin kansankomissariaatin yhteyteen, joka uudestijärjestettiin vuonna 1920 Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomissariaatiksi. Valitusten ja anomusten Keskustoimiston tehtävät ja työn sisältö määriteltiin toukokuun 4 pnä 1919 annetulla säädöksellä sekä Keskusvalitustoimiston paikallisten osastojen tehtävät ja työn sisältö — toukokuun 24 pnä 1919 annetulla säädöksellä, jotka julkaistiin valtionkontrollin kansankomissaarin J. V. Stalinin allekirjoittamina. Perustamispäivästään alkaen Keskusvalitustoimisto ja paikalliset valitustoimistot ovat tehneet suurta työtä työtätekevien valitusten ja anomusten

tarkastamiseksi ja tutkimiseksi ja vetävät tähän työhön mukaan laajan aktiivin työläisistä ja talonpojista. Vuoden 1934 helmikuusta lähtien Valitus- ja anomustoimisto liitettiin Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston Neuvostokontrollin komission systeemiin ja vuoden 1940 syyskuusta lähtien se on ollut Neuvostoliiton Valtionkontrollin kansankomissariaatin (myöhemmin — Ministeriön) osasto.

J. V. Stalinin kirjoitus „Valitustoimistojen merkityksestä ja tehtävistä“ on kirjoitettu Valitustoimistojen työn tarkastuksen Yleisliittolaisen viisipäivän johdosta, jota vietettiin huhtikuun 9—14 pnä 1932 NKP(b):n Keskuskontrollikomitean puhemiehien ja Neuvostoliiton Työläis- ja talonpoikaisinspektion kansankomissariaatin kollegion päätöksen mukaisesti. — 147.

- 84 NLKNL:n VII Yleisliittolainen konferenssi pidettiin Moskovassa heinäkuun 1—8 pnä 1932. Konferenssi käsitteli kysymykset: viisivuotissuunnitelman neljäs, ratkaiseva vuosi ja NLKNL:n tehtävät (sosialistinen kilpailu, iskuruus j.n.e.); kommunistisen nuorisoliitto- ja pioneerijärjestön kasvu sekä poliittisen kasvatustyön tila kommunistisessa nuorisoliitossa ja pioneerien keskuudessa. J. V. Stalinin tervehdys luettiin heinäkuun 8 pnä konferenssin lopettajaisistunnossa. — 154.
- 85 „Tervehdys Maksim Gorjkiille“ on kirjoitettu suuren proletaarisen kirjailijan Aleksei Maksimovitsh Gorjkin kirjallisen ja vallankumouksellisen toiminnan nelikymmenvuotispäivän johdosta; tätä päivää vietettiin syyskuun 25 pnä 1932. — 155.
- 86 Kysymys on kansalaissodasta Amerikan eteläisten ja pohjoisten valtioiden välillä vuosina 1861—1865. — 163.
- 87 NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistetty täysistunto, joka pidettiin tammikuun 7—12 pnä 1933, käsitteli kysymykset: ensimmäisen viisivuotissuunnitelman yhteenvedot ja kansantaloussuunnitelma vuodeksi 1933 — toisen viisivuotissuunnitelman ensimmäiseksi vuodeksi (tovereiden Stalinin, Molotovin ja Kuibyshevän selostukset); kone- ja traktoriasemien ja neuvostotilojen poliittisten osastojen tarkoitus ja tehtävät; puolueen sisäiset kysymykset. J. V. Stalin piti

tammikuun 7 päivän istunnossa selostuksen „Ensimmäisen viisivuotissuunnitelman tulokset“ ja tammikuun 11 päivän istunnossa puheen „Työstä maaseudulla“. Päätöksissään täysistunto korosti ensimmäisen viisivuotissuunnitelman neljässä vuodessa täyttämisen merkitystä huomattavimpana tapahtumana nykypäivien historiassa. Täysistunto osoitti, että uuden rakennustyön tunnusta toisen viisivuotiskauden aikana on täydennettävä tunnuksella uusien tuotantolaitosten omaksumisesta teollisuudessa ja uusien tuotantolaitosten organisatoorisesta lujittamisesta maataloudessa. Täysistunto velvoitti kaikkia talous-, puolue- ja ammattiliittojärjestöjä kiinnittämään päähuomion tehtävien täydelliseen täyttämiseen työn tuottavuuden kohottamisen ja tuotantokustannusten alentamisen alalla. Kone- ja traktoriasemien ja neuvostotilojen lujittamiseksi poliittisesti, niiden poliittisen osuuden ja merkityksen kohottamiseksi maaseudulla, puoluejärjestöjen työn parantamiseksi kolhooseissa ja neuvostotiloilla täysistunto hyväksyi päätöksen poliittisten osastojen järjestämisestä kone- ja traktoriasemille ja neuvostotiloille. Täysistunto vahvisti Keskuskomitean Politbyroon päätöksen puoluepuhdistuksen toimeenpanemisesta vuoden 1933 kuluessa ja puolueeseen hyväksymisen keskeyttämisestä puhdistuksen päättymiseen asti. (NKP(b):n Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean yhdistetyn täysistunnon päätöslauselmia kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 507—524.) — **173.**

³⁸ Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 32. osa, s. 413. — **176.**

³⁹ „The New York Times“ — porvarillinen päivälehti Amerikan Yhdysvalloissa, Amerikan kapitalististen monopolien vaikutusvaltainen äänenkannattaja, joka on yhteydessä niin sanottuun demokraattiseen puolueeseen; julkaistaan New Yorkissa vuodesta 1851 lähtien. — **178.**

⁴⁰ „The Daily Telegraph“ — englantilainen taantumuksellinen päivälehti, joka on läheinen vanhoillisten puolueen johdolle; julkaistaan Lontoossa vuodesta 1855 lähtien. Vuodesta 1937 lähtien, sen jälkeen kun se yhdistettiin „Morning Post“ leh-

- den kanssa, ilmestyy Lontoossa ja Manchesterissa nimellä „Daily Telegraph and Morning Post“. — **178.**
- 41 „Gazeta Polska“ — puolalainen porvarillinen lehti, joka oli Pilsudskin fasistikoplan äänitorvi; ilmestyi Varsovassa vuodesta 1929 vuoteen 1939. — **178.**
- 42 „The Financial Times“ — englantilainen porvarillinen päivälehti, Lontoon Cityn teollisuus- ja finanssi- ja pankkipiirien äänenkannattaja; ilmestyy Lontoossa vuodesta 1888 lähtien. — **179.**
- 43 „Politica“ — italialainen yhteiskunnallis-poliittinen aikakauslehti, joka heijasti Italian suurporvariston katsantokantoja; julkaistiin Roomassa vuodesta 1918 lähtien. — **179.**
- 44 „Current History“ — aikakauslehti, joka propagoi Amerikan porvarillisten historioitsijain — Amerikan Yhdysvaltain valtiodepartementin (ulkoministeriön) aggressiivisen ulkopoliittisen suunnan ideologioiden katsantokantoja. Aikakauslehti ilmestyy New Yorkissa vuodesta 1914 lähtien. — **179.**
- 45 „Le Temps“ — ranskalainen porvarillinen päivälehti, vuodesta 1931 lähtien kuului Raskaan teollisuuden yhtymälle („Comité des Forges“); ilmestyi Pariisissa vuodesta 1861 vuoteen 1942. — **180.**
- 46 „The Round Table“ — englantilainen porvarillinen aikakauslehti, joka valaisi Britannian imperiumin siirtomaapolitiikan kysymyksiä ja kansainvälisiä suhteita. Aikakauslehti heijasti Englannin porvariston kaikkein vanhoillisimpien piirien katsantokantoja; ilmestyi Lontoossa vuodesta 1910 lähtien. — **180.**
- 47 „Neue Freie Presse“ — itävaltalainen porvarillinen sanomalehti, joka heijasti kauppa- ja teollisuusporvariston sekä pankkipiirien katsantokantoja, ilmestyi Wienissä vuodesta 1864 vuoteen 1939. — **181.**
- 48 „The Nation“ — liberaalista suuntaa edustava amerikkalainen yhteiskunta-poliittinen ja kirjallisuus-aikakauslehti; heijastaa pikkuporvarillisten piirien katsantokantoja. Aikakauslehti on ilmestynyt New Yorkissa vuodesta 1865 lähtien. — **182.**

- 49 „Forward“ — trade-unionistinen „vasemmisto“-reformistisen suunnan viikkolehti; on julkaistu Glasgow'ssa (Skotlanti) vuodesta 1906 lähtien. — **183.**
- 50 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 25. osa, s. 338. — **189.**
- 51 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 31. osa, s. 483—484. — **189.**
- 52 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 33. osa, s. 388—389. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 892. — **190.**
- 53 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 33. osa, s. 459. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 935. — **192.**
- 54 Vuoden 1931 lopulla imperialistinen Japani, joka pyrki pystyttämään herruutensa Kiinassa ja Kauko-Idässä, toi sotaa julistamatta sotajoukkonsa Mantshurian alueelle. Mantshurian miehitystä seurasi japanilaisten sotajoukkojen keskitys Neuvostoliiton rajalle ja valkokaartilaisten vakoilu- ja rosvoainesten mobilisoiminen sotaa varten Neuvostoliittoa vastaan. Japanin imperialistit valmistelivat sopivia asemia Neuvostoliiton kimppuun tehtävää hyökkäystä varten pitäen päämääränään Neuvostomaan Kauko-Idän ja Siperian valtausta. — **195.**
- 55 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 30. osa, s. 127. — **205.**
- 56 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 24. osa, s. 465. — **205.**
- 57 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 30. osa, s. 123. — **205.**
- 58 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 24. osa, s. 466. — **205.**
- 59 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 30. osa, s. 173—174. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 581. — **205.**
- 60 Tarkoitetaan Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean ja Kansankomissaarien Neuvoston päätöstä elokuun 22 päivältä 1932 „Taistelusta keinottelua vastaan“. Päätös julkaistiin „Pravda“ lehdessä № 233 elokuun 23 pñä 1932. — **222.**

- ⁶¹ Tarkoitetaan Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean ja Kansankomissaarien Neuvoston päätöstä „Valtion tuotantolaitosten, kolhoosien ja osuuskuntien omaisuuden suojelusta ja yhteiskunnallisen (sosialistisen) omistuksen lujittamisesta“, joka hyväksyttiin elokuun 7 p:nä 1932. Tässä J. V. Stalinin kirjoittamassa päätöksessä sanotaan: „Neuvostoliiton Toimeenpaneva Keskuskomitea ja Kansankomissaarien Neuvosto ovat sitä mieltä, että yhteiskunnallinen (valtion, kolhoosien ja osuuskuntien) omaisuus on Neuvostojärjestelmän perusta, se on pyhä ja koskematon, ja henkilöitä, jotka käyvät yhteiskunnallisen omaisuuden kimppuun, on pidettävä kansan vihollisina, minkä vuoksi päättäväinen taistelu yhteiskunnallisen omaisuuden anastajia vastaan on Neuvostovallan elinten mitä tärkein velvollisuus“. Päätös julkaistiin „Pravda“ lehdessä № 218, elokuun 8 p:nä 1932. — 227.
- ⁶² Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston ja NKP(b):n Keskuskomitean päätös toukokuun 6 päivästä „Viljanhankintojen suunnitelmasta vuoden 1932 sadosta ja kolhoosien viljakaupan kehittämisestä“ julkaistiin „Pravda“ lehdessä № 125, toukokuun 7 p:nä 1932. — 237.
- ⁶³ Tarkoitetaan vastavallankumouksellista kapinaa Kronstadtissa vuoden 1921 maaliskuussa. Kapinaa johtivat valkokaartilaiset, jotka olivat yhteydessä eseriin, menshevikkeihin ja ulkomaiden edustajiin. — 215.
- ⁶⁴ „Rabotnitsa“ („Työläisnainen“) — aikakauslehti, jota julkaisee „Pravda“ lehden kustannusliike; ilmestyy vuoden 1923 tammi-kuusta lähtien. — 254.
- ⁶⁵ Ensimmäinen Yleisliittolainen kolhoosilaisiskurien edustajakokous pidettiin Moskovassa helmikuun 15—19 p:nä 1933. Edustajakokouksessa oli 1.513 edustajaa. Edustajakokouksen työhön osallistui J. V. Stalin. Edustajakokous valitsi J. V. Stalinin kunniapuhemiehistöön ja kääntyi hänen puoleensa tervehdyksellä miljoonien kolhoosilaisistonpoikien nimessä. Edustajakokous käsitteli kysymyksen kolhoosien lujittamisesta ja kevätkylvötehtävistä. J. V. Stalin piti puheen edustajakokouk-

sen päättäjäsistunnossa helmikuun 19 pnä. Edustajakokouksessa puhuivat myös V. M. Molotov, L. M. Kaganovitsh, M. I. Kalinin, K. J. Voroshilov ja S. M. Budjonnyi. Veto-omuksessaan kaikille Neuvostoliiton kolhoosilaistalonpojille edustajakokous kehoitti tekemään kolhoosit bolshevistiksi, järjestämään neuvostotilojen ja kolhoosien yleisliittolaisen sosialistisen kilpailun runsaasta sadosta, mallikelpoisesta valmistautumisesta kevätkylvöihin ja niiden suorittamisesta. — 257.

- 66 Tarkoitetaan Keski-Volgan aluepiirin (nykyään Kuibyshevin alue) Bezentshukin kone- ja traktoriaseman toimintapiiriin kuuluvien kolhoosilaisten kirjetä J. V. Stalinille, joka kirje julkaistiin „Pravda“ lehdessä № 28, tammikuun 29 pnä 1933. — 277.
- 67 „Metro-Wickers“ — englantilainen sähköteknillinen yhtiö, jolla oli Neuvostoliiton kanssa sopimus teknillisestä avusta Neuvostoliiton sähköteollisuuden tuotantolaitoksille. Vuoden 1933 maaliskuussa 6 englantilaista, „Metro-Wickersin“ Moskovan toimiston virkailijaa, vedettiin oikeudelliseen vastuuseen jutussa, joka koski tuholaisuutta Neuvostoliiton suurilla sähkövoimalaitoksilla. Tutkimukset sekä oikeuskäsittely, joka tapahtui huhtikuun 12—19 pnä 1933, osoittivat, että pidätetyt „Metro-Wickersin“ virkailijat olivat harjoittaneet Neuvostoliitossa vakoilutoimintaa, järjestäneet rikollisten aineiden ryhmän avulla konekaluston tärvelemistä, vaurioita ja diversiotekoja Neuvostoliiton suurilla sähkövoimalaitoksilla neuvostoteollisuuden mahdin horjuttamiseksi ja Neuvostovaltion heikentämiseksi. — 280.
- 68 Tarkoitetaan M. I. Kalininin radiopuhetta Amerikan kansalle marraskuun 20 pnä 1933 sen johdosta, että marraskuun 16 pnä 1933 oli solmittu diplomaattiset suhteet Neuvostoliiton ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä. — 298.
- 69 Maailman talouskonferenssi pidettiin Lontoossa kesäkuun 12 pn ja heinäkuun 27 pn välisenä aikana 1933. Konferenssin koollekutsumisen alkuunpanijat — Englanti ja muut kapitalistiset maat — yrittivät esittää sen pelastuskeinoksi talouspulan likvi-

doimiseksi ja kapitalismin „tervehdyttämiseksi“. Konferenssin piti käsitellä kysymykset valuuttojen vakaannuttamisesta, tuotannon ja kaupan järjestämisestä, tulliesteiden hävittämisestä sekä taloudellisen rauhan pystyttämistä kaikkien kapitalististen maiden kesken. Ilmaisten Neuvostoliiton järkkymättömänä pyrkimyksenä olevan rauhan asian edistämisen ja liikesuhteiden lujittamisen neuvostoedustajisto teki konferenssissa ehdotuksen taloudellisen hyökkäämättömyyssopimuksen solmimisesta sekä ilmoitti Neuvostoliiton olevan valmiin sijoittamaan ulkomaille tilauksia 1 miljardin dollarin arvosta sillä pohjalla, että Neuvostoliitto saa pitkäaikaista luottoa ja että sen viennille luodaan normaalit ehdot. Konferenssi ei kannattanut neuvostoedustajiston ehdotuksia. Konferenssissa tuli ilmi kapitalistisen maailman täydellinen voimattomuus ulospääsyn löytämisessä talouspulasta, ristiriitojen edelleenjärjestyminen kapitalististen maiden välillä, ennen kaikkea Englannin ja Amerikan välillä sekä Saksan ja sen lainanantajain välillä. Tuloksettomien keskustelujen jälkeen konferenssi päättyi epäonnistumiseen ratkaisematta ainoatakaan asettamistaan kysymyksistä. — 298.

- ⁷⁰ NKP(b):n XVII edustajakokous pidettiin Moskovassa tammikuun 26 — helmikuun 10 pnä 1934. Edustajakokous käsiteli NKP(b):n Keskuskomitean toimintaselostuksen, Keskustarkastusvaliokunnan, Keskuskontrollikomitean — Työläis- ja talonpoikaisinspektion sekä Kominternin Toimeenpaneavassa Komiteassa olleen NKP(b):n valtuuskunnan toimintaselostukset, selostukset toisesta viisivuotissuunnitelmasta ja organisiatiokysymyksistä (puolue- ja neuvostorakennustyö). Toimintaselostuksen johdosta, jonka J. V. Stalin teki NKP(b):n Keskuskomitean työstä, edustajakokous teki päätöksen, jossa se hyväksyi kokonaisuudessaan ja täydellisesti NKP(b):n Keskuskomitean poliittisen linjan ja käytännöllisen työn ja velvoitti kaikkia puoluejärjestöjä pitämään ohjeena työssään niitä asettamuksia ja tehtäviä, jotka oli esitetty J. V. Stalinin selostuksessa. Edustajakokous huomioi sosialistisen rakennustyön ratkaisevat menestykset Neuvostoliitossa ja totesi, että puolueen päälinja on voittanut. NKP(b):n XVII edustajakokous on jäänyt puolueen

historiaan voittajien edustajakokouksena. V. M. Molotovin ja V. V. Kuibyshevin selostusten pohjalla edustajakokous hyväksyi päätöslauselman „Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen toisesta viisivuotissuunnitelmasta (1933—1937)“ — sosialistisen yhteiskunnan rakentamisen suunnitelmasta, vahvisti koko kansantalouden teknillisen rekonstruoinnin loppuunsaattamisen sekä työläisten ja talonpoikain aineellisen ja kulttuuritason yhä nopeamman kohottamisen valtavan ohjelman. Edustajakokous korosti, että toisen viisivuotissuunnitelman poliittisena perustehtävänä on kapitalististen aineiden lopullinen hävittäminen sekä kapitalismin jätteiden voittaminen taloudessa ja ihmisten tietoisuudessa. L. M. Kaganovitshin selostuksen pohjalla edustajakokous teki päätöksen organisaatiokysymyksistä (puolue- ja neuvostorakennustyö). Edustajakokous osoitti, että toisen viisivuotissuunnitelman tehtävät asettavat koko kärkevyydessään kysymyksen työn laadun kohottamisesta kaikilla aloilla ja ennen kaikkea organisatorisen ja käytännöllisen johtamistyön laadun parantamisesta. Edustajakokouksessa hyväksyttiin puolueen uudet säännöt. Keskuskontrollikomitean — Työläis- ja talonpoikaisinspektion asemesta edustajakokous muodosti NKP(b):n Keskuskomitean Puoluekontrollikomitean ja Neuvostoliiton Kansankomissaarien Neuvoston Neuvostokontrollikomitean. (NKP(b):n XVII edustajakokouksesta kts. „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, 5. suomenk. painos, s. 358—363. Edustajakokouksen päätöslauselmia ja päätöksiä kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 567—596.) — 304.

- ⁷¹ Vuonna 1931 Espanjan proletariaatti ja talonpoikaisto kukistivat kenraali Primo de Riveran fasistisen sotilasdiktatuurin, joka oli pystytetty v. 1923, ja hävittivät monarkian. Huhtikuun 14 p:nä 1931 Espanjassa julistettiin tasavalta. Proletariaatin poliittisen heikkouden ja organisatorisen hajanaisuuden, sosialistisen puolueen johdon ja anarkistien petturuuden seurauksena vallan kuitenkin anastivat käsiinsä porvaristo ja tilanherrat; muodostettiin kokoomushallitus porvarillisten puolueiden ja sosialistien edustajista. Vaikka kokoomushallitus yrittikin

pidättää vallankumouksen kehittymistä, niin työläisten ja talonpoikain vallankumoukselliset joukkotaistelut, jotka oli suunnattu tilanherroja ja porvaristoa vastaan, kuitenkin jatkuivat. Tämän kauden vallankumousliikkeen huippukohtana oli Asturian vuorityöläisten yleislakko ja aseellinen taistelu vuoden 1934 lokakuussa. — 305.

72 „Toimintakomiteat“ — työläisten vallankumouksellisia järjestöjä Englannissa, Ranskassa y.m. sotilaalliseen interventioon Neuvostovaltaa vastaan vuosina 1918—1920 osallistuneissa kapitalistisissa maissa. „Toimintakomiteita“ muodostettiin tunnuksella „Kädet irti Neuvosto-Venäjältä!“. „Toimintakomiteoiden“ johdolla työläiset järjestivät lakkoja ja mielenosoituksia ja kieltäytyivät lastaamasta sotatarvikkeita estääkseen intervention. Kaikkein laajimmin olivat „Toimintakomiteat“ levinneet Englannissa vuonna 1920. — 320.

73 Kommunistisen Internationalen toinen kongressi pidettiin heinäkuun 19 — elokuun 7 pnä 1920 Kongressi avattiin Pietarissa; seuraavat istunnot pidettiin Moskovassa. Kongressissa oli läsnä yli 200 edustajaa, jotka edustivat 37 maan työväenjärjestöjä. Kaikkea valmistelutyötä kongressin koollekutsumiseksi johti V. I. Lenin. Kongressissa V. I. Lenin piti selostuksen kansainvälisestä tilanteesta ja Kommunistisen Internationalen perustehtävistä sekä muita selostuksia ja puheita. VKP(b):n edustajisto valitsi V. I. Leninin ja J. V. Stalinin Kommunistisen Internationalen Toimeenpanevaan Komiteaan. Toinen kongressi laski Kommunistisen Internationalen ohjelman, organisatioperiaatteiden, strategian ja taktiikan perustukset. — 321.

74 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 31. osa, s. 202—203. — 322.

75 Pieni Entente — Tshekkoslovakian, Romanian ja Jugoslavian poliittinen liitto, joka oli olemassa vuosina 1920—1938. Pieni Entente oli Ranskan vaikutuksen alainen ja miltei olemassaolonsa loppuun asti se oli luonteeltaan neuvostovastainen blokki. Pieneen Ententeen kuuluneiden maiden hallitsevat porvarilliset ja tilanherrapiirit pitivät sitä niiden alueiden

säilyttämisen välineenä, joita ne olivat saaneet Versaillesin rauhansopimuksen mukaan, ja aseena taistelussa vallankumousta vastaan Keski-Euroopassa. Agression uhka Saksan fasismin taholta ja Neuvostoliiton kansainvälisen arvovallan kasvu saivat aikaan muutoksen Pienen Ententen suhteessa Neuvostoliittoon. Vuonna 1933 Pienen Ententen maat toisten maiden ohella allekirjoittivat yhdessä Neuvostoliiton kanssa sopimuksen aggression määrittelystä, jonka perustaksi otettiin Neuvostoliiton ehdottama luonnos. — 323.

- 76 V. I. Lenin. „Elintarvikeverosta“ (kts. Teokset, 4. painos, 32. osa, s. 309—310. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 763). — 333.
- 77 V. I. Lenin. Selostus työstä maaseudulla VKP(b):n VIII edustajakokouksessa maaliskuun 23 pnä 1919 (kts. Teokset, 4. painos, 29. osa, s. 190. Suom. V. I. Lenin. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, s. 501). — 350.
- 78 NKP(b):n XV edustajakokous pidettiin Moskovassa joulukuun 2—19 pnä 1927. J. V. Stalin teki joulukuun 3 pnä NKP(b):n Keskuskomitean poliittisen toimintaselostuksen ja joulukuun 7 pnä esitti siihen loppulausunnon. Edustajakokous hyväksyi puolueen Keskuskomitean poliittisen ja organisatorisen linjan ja velvoitti sen noudattamaan edelleenkin rauhanpolitiikkaa ja Neuvostoliiton puolustuskuntoisuuden lujittamisen politiikkaa, jatkamaan heikentymättömällä vauhdilla maan sosialistista teollistamista, k-hittämään kaikin voimin maatalouden kollektivisoinista ja pitämään suuntana kapitalististen ainesten hävittämistä kansantaloudesta. Oppositiosta tekemissään päätöksissä edustajakokous totesi, että puolueen ja opposition väliset erimielisyydet ovat kasvaneet erimielisyyksiksi ohjelmakysymyksissä, että trotskilainen oppositio on astunut neuvostovastaisen taistelun tielle, ja julisti, että trotskilaiseen oppositioon kuulumisen ja sen katsantokantojen propagoiminen ei sovi yhteen bolshevikkipuolueen riveihin kuulumisen kanssa. Edustajakokous hyväksyi Keskuskomitean ja Keskuskontrollikomitean päätöksen marraskuun 14 päivältä 1927 Trotskin ja Zinovjevin erottamisesta puolueesta ja erotti puolueesta kaikki

trotskilais-zinovjevilaisen blokin aktiiviset toimihenkilöt sekä „demokraattisen sentralismin“ ryhmän kokonaan. (XV edustajakokouksesta kts. „NKP(b):n historia. Lyhyt oppikurssi“, 5. suomenk. painos, s. 322—323. Edustajakokouksen päätöslauselmia ja päätöksiä kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 222—262.) — **372.**

- 79 NKP(b):n XVII konferenssi pidettiin Moskovassa tammikuun 30 — helmikuun 4 p:nä 1932. Konferenssia johti J. V. Stalin. Konferenssi käsitteli G. K. Ordzhonikidzen selostuksen teollisuuden kehityksen yhteenvedoista vuodelta 1931 ja vuoden 1932 tehtävistä sekä V. M. Molotovin ja V. V. Kuibyshevinkin selostukset ohjeista Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen toisen viisivuotissuunnitelman laatimiseksi vuosille 1933—1937. Konferenssi totesi, että puolueen edustajakokousten päätökset sosialistisen talouden perustan rakentamisesta ja tämän rakentamisen päätökseen viemisestä sekä Neuvostoliiton taloudellisen itsenäisyyden turvaamisesta on täytetty valtavalla menestyksellä. Konferenssi hyväksyi sosialistisen teollisuuden sellaisen kehittämissuunnitelman vuodelle 1932, joka turvasi ensimmäisen viisivuotissuunnitelman täyttämisen neljässä vuodessa. Ohjeissa toisen viisivuotissuunnitelman laatimista varten konferenssi määritteli toisen viisivuotissuunnitelman poliittiset ja taloudelliset perustehtävät osoittaen, että toisen viisivuotissuunnitelman ratkaiseva taloudellinen perustehtävä on koko kansantalouden uudella teknillisellä pohjalla tapahtuvan rekonstruoinnin päätökseen vieminen. (NKP(b):n XVII konferenssin päätöslauselmia kts. „NKP(b) edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä“, II osa, 1941, s. 479—493.) — **374.**

- 80 Kts. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1948, s. 36 (venäjänk. painos). — **381.**
- 81 Kts. F. Engels. „Anti-Dühring“, 1950, s. 101 (venäjänk. painos). — **382.**
- 82 Kts. V. I. Lenin. Teokset, 4. painos, 29. osa, s. 329. — **382.**